

LEGISLAȚIA AUSTRIACĂ PE TERITORIUL BUCOVINEI ÎN ANUL 1790

Ioan Murariu

După răpirea de către habsburgi, în anul 1775, a nord-vestului Țării Moldovei, pe acest teritoriu numit **Bucovina** s-a introdus o legislație austriacă foarte aspră.

În Arhivele Naționale din Suceava se păstrează o *Publicație*¹ tipărită pe două pagini în anul 1790², însă fără a se preciza luna și ziua, din care cauză nu putem ști dacă datează din timpul împăratului Iosif al II-lea (1780-1790), sau a lui Leopold al II-lea (1790-1792). Până acum, acest document nu a fost folosit nici în studii speciale, nici în sinteze de istorie a Bucovinei.

Prin *Publicația* amintită, cuprinzând 39 de puncte, statul austriac aducea la cunoștința locuitorilor din Bucovina pedepsele prevăzute în cazul săvârșirii unor infracțiuni. Documentul a fost tipărit în limba română, cu alfabet chirilic, probabil într-o tiparniță din Bucovina, teritoriu românesc înglobat cu forța în anul 1786 în provincia austriacă Galiția. Faptul că s-a tipărit **numai** în limba română demonstrează că după 15 ani de stăpânire austriacă, românii, majoritari și băștinași în Bucovina, nu cunoșteau limba germană, adică limba oficială a imperiului.

Preoții din Bucovina erau obligați să afișeze la biserici această *Publicație*, pe care să o și citească în fața credincioșilor, timp de trei duminici consecutiv. În felul acesta, locuitorii Bucovinei nu puteau invoca necunoașterea legislației din imperiul căruia îi aparțineau de curând.

Se pare că *Publicația* s-a tipărit într-un număr prea mic de exemplare. Numai așa se explică de ce în Arhivele Naționale din Suceava se păstrează și o copie pe trei pagini a aceluiași document, făcută, probabil, de un preot pentru biserica lui³.

Infracțiunile pentru care se aplicau pedepse extrem de aspre, amintind de cele din Evul Mediu, erau următoarele: defăimarea lui Dumnezeu; schimbarea confesiunii creștine cu alte confesiuni; vrăjitoria; jurământul strâmb; necredința față de împărat și trădarea de țară; răzvrătirea; falsificarea banilor; judecățile nedrepte; deghizarea în dregători de stat; evadarea din închisoare sau complicitatea la evadare; înșelăciunile; sodomia; incestul; prostituția; adulterul; violul; crimele: folosirea copiilor la munci periculoase; furturile; vânzarea de oameni; provocarea de incendii; jignirile și defăimarea oamenilor; găzduirea tâlharilor sau a presupușilor tâlhari.

Pentru infracțiunile menționate mai sus, legislația austriacă prevedea următoarele pedepse: tăierea limbii, a mâinii sau a degetelor; smulgerea cărnii din trup cu cleștele înfierbântat; arderea infractorului; confiscarea averii; decapitarea cu sabia; tăierea corpului în patru bucăți; restituirea către păgubași a sumelor drept mită; spânzurarea; tragerea pe roată; "împletitul trupului pe roată"; închisoarea; "târâirea pe uliță"; "bătaia la iveauă" (adică în public, la vedere); izgonirea din țară.

Cercetătorii care se ocupă de Istoria Dreptului pot găsi în acest document de arhivă și alte informații interesante. De aceea îl publicăm mai jos, în întregime.

NOTE:

1. Arhivele Naționale Suceava, Colecția *Documente*, VII/6.
2. Anul 1790 este scris pe verso *Publicației*, de mână, cu cerneală.
3. La sfârșit, alături de *Publicația* tipărită, anexăm și xerocopia manuscrisului cu același conținut.

ANEXĂ:

“DIN PRE NALTA PORUNCĂ A ÎMPĂRĂTEȘTII MĂRIRII SALE ȘI A ÎNALTULUI CONSILIU DE RĂZBOI, SPRE ÎNȘTIINȚARE FIETECĂRUIA OM, LA FIETECARE BISEARICĂ DIN BUCOVINA SE LIPEAȘTE CÂTE O *PUBLICAȚIE*, CARE ÎN TREI DUMINICI, UNA DUPĂ ALTA, SE VA CETI DE CĂTRĂ PREOTUL SATULUI LA AUZUL TUTUROR, CA SĂ ÎNȚELEAGĂ TOT OMUL GREOTĂȚILE ȘI PEDEPSELE CE SE ARATĂ MAI JOS, ȘI SĂ ȘTIE CĂ ORICINE VA CÂDEA ÎN UNA SAU ÎN ALTA DE ACEST FEALU, DE PEDEPSE NU SĂ VA PUTEA MÂNTUI ȘI NEVINOVĂȚI CUM CĂ N-AU ȘTIUT, CI UNII CA ACEIA, DUPĂ ÎMPĂRĂTEASCA ȘI CRĂIASCA PORUNCĂ, FĂRĂ PRELUNGIRE SE VOR PEDEPSI.

Adecă:

1. Cel ce va defăima pe Dumnezeu, pedeapsa acestuia este să i se rumpă sau să i se tae limba când va defăima cu cuvântul. De va defăima cu mâna, să i se tae mâna. Iar de va fi defăimarea lui mai grea, să i se rumpă carnea din trup cu cleaște înfierbântate și să se târâiască pe uliță, apoi să se arză cu foc.

2. Cel ce-și va schimba legea creștinească, adecă se va face din creștin turc ori jidov, sau altă lege păgânească va primi, pedeapsa acestuia iaste să piarză toată averea lui, să rămâe la Cămara împărătească, și moartea lui să fie cu sabia.

3. Fermecătorii, vrăjitorii și strigoii, pre aceștia, după greutatea vinovăției lor, să-i pedepsească cu moarte.

4. Cel ce va giura strâmbu, sau va strica giurământul lui, cu sabie, după faptă, ori să i se rupă limba, ori cu tăierea degetelor cu care au giurat să se pedepsască.

5. Cel ce va greși împotriva pământescului împărat și a stăpânului țării, sau vânzătorului de țară, toată averea lui va fi împărătească, și el de viu să se tae în patru bucăți.

6. Un răzvrătitoriu și zurbagiu, asupra aceluia tăiare cu sabia și luarea averii va fi pedeapsa lui.

7. Făcătorii de bani buni sau răi, asupra acelora luarea averii și arderea cu foc iaste hotărâtă.

8. Dregătorii și judecătorii carii vor fi cu pizmă sau vor vinde dreptatea pe bani, unii ca aceia, cu întoarcerea banilor ce au luat și cu scoaterea din slujbă, așa ca niciodată să nu mai fie vreadnici de slujbă, și, după cum va fi greșala, cu piarderea averii și a vieții să se pedepsească.

9. Cei ce nu vor fi în slujbă, și pentru ca să poată lua de la cineva ceva să vor arăta că sunt în slujbă, sau cu acest chip vor face altă ceva înșelăciune, asemenea ca și ceilalți, cu datul înapoi ce au luat, și încă se pot și cu pedeapsa vieții să se pedepsască.

10. Cei ce vor ținea, după putere și din volnicia lor închisori se vor pedepsi ca cel ce au greșit împotriva stăpânului țării, după cum s-au arătat la al cincilea pont.

11. Cei ce vor fugi din închisoare, cum și cei ce vor da ajutoriu la fugă, se vor pedepsi cu îndoită plată de bani ce ar fi fost hotărât să deae, sau a pedepsei trupului, câte o dată și cu perderea vieții.

12. Cei ce vor face ori ce feliu de înșelăciuni, după întâmplarea faptei, se vor pedepsi cu sabia, sau cu spânzurătoarea, ca tâlharii.

13. Cel ce va face cuiva vre o silă în iveală, sau va face împotriva securanției de obște, unul ca acela se va pedepsi cu luarea averii lui și cu pedeapsa sabiei.

14. Sodomia, sau curvia împotriva firei omenești, se va pedepsi cu tăierea capului și cu arderea trupului.

15. Cel ce va curvi cu sângele său, cu tăierea săbiei se va pedepsi.

16. Cel ce va sili pre oare cineva cu sila spre curvie, cu tăierea capului se va pedepsi.

17. Înșurații sau măritații, de vor curvi cu altul, după întâmplare, cu piarderea vieții să se pedepsască.
18. Cel ce va avea doao mueri, sau mai multe, sau muiarea doi bărbați, cu sabia să se pedepsască.
19. De va lua cineva o fată sau o muiare cu sila, cu sabie și, după întâmplare, cu punerea trupului pe roată să se pedepsască.
20. Pezevenchiul să se bată cu zmicele și să se gonească din țară afară.
21. Curvia de obște, după întâmplare, cu bani, și cu închisoare, și cu gonirea din țară să se pedepsască.
22. Cel ce ar avea împreunare cu necredincioșii, și alte curvii greale, după întâmplare, cu tăierea capului și cu arderea în foc să se pedepsască.
23. Uciderea, rănirea, și alte fapte de moarte, asemenea cu sabia, și, după întâmplare, cu tăierea mânilor, cu ruperea de cleaște, și cu târâirea pe ulițe să se pedepsască.
24. Cel ce va ucide pre părintele său, sau pre copilul său, sau pe soțul său, mai totdeauna cu frângerea pe roată să se pedepsască.
25. Cea ce înadins își va piarde copilul, sau pre cel de curând născut îl va omori, cu tăierea capului să va pedepsi, și, puindu-să trupul ei în mormânt, se va bate un par prin inima ei.
26. Cea ce înadins va pierde roada zămisirii, sau cea ce va face pe bărbat sau pe muiare să nu aibă roadă, cu sabie să se pedepsască.
27. Cea ce va pune pe copilul ei în loc primejdios, asemenea cu sabia să se pedepsască.
28. Ucigătorii de drumuri și pe ascunsu, cu sabie, sau cu spânzurătoare, sau cu frângerea pe roată, sau cu tăierea în patru bucăți, cum și cu târâitul pe uliță, cu ruperea cârnii cu cleaștele și cu trasul fâșiilor să se pedepsască.
29. De va sfătui sau îndemna cineva pe altul spre ucidere, ori singur înainte au gândit și au ucis, cu frângerea pe roată și cu împletitul trupului pe roată să se pedepsască.
30. Cel ce va otrăvi pre altul, asemenea cu roata, cum și cu târâitul pe la locul pierzării, sau și cu rumptul cu cleaștele, și cu mai multe pedepse să se pedepsască.
31. Când se va omori cineva singur, acest feliu de trup să se lepede ca unei vite necuvântătoare, averea lui să se iae, și, după întâmplare, se va pune acela trup pe o grămadă de lemne și să va arde, sau să va pune pe roată, sau în spânzurătoare.
32. Tâlharii ce fură vite, cu spânzurătoare, împreună aninați cu lanțul, sau, după faptă, și mai rău să vor pedepsi.
33. Cei ce vor fura lucru bisericesc, cu spânzurătoarea și cu arderea trupului să se pedepsască.
34. Cei ce vor prăda la drumuri, cu sabia, sau cu spânzurătoare, și cu punerea trupului pe roată să se pedepsască.
35. Cel ce va prinde oameni și-i va vinde, cu sabia, și mai rău să se pedepsască.
36. Cel ce va aprinde vreo casă înadins, se va arde și el cu foc.
37. Cel ce va ocări pre altul, sau îl va măcări, sau prin lauda lui să va atinge de cinstea altuia, unul ca acela ori cu bani, ori cu închisoarea, ori cu alt feliu de pedeapsă a trupului să se pedepsască.
38. Cel ce prin scrisori va defăima pre altul, cu ori ce feliu de scrisori de defăimare, acest feliu de răufăcătoriu să se pue la un loc sus, la vedeala tuturor, și, bătându-l la iveală să se scoată din țară afară.
39. Gazdele tâlharilor, și a oamenilor răi cu prepus, după întâmplarea faptei, ori cu orânduita moarte, ori și mai rău să se pedepsască”.

La législation autrichienne sur le territoire de Bucovine en 1790

- Résumé -

En 1775, l'Empire Autrichien a enlevé la partie de Nord-Ouest de la Moldavie (10.441 kilomètres carrés). Sur ce territoire roumain, appelé plus tard **Bucovine** (c'est-à-dire **Le pays des bois de hêtre**), on a introduit une très sévère législation autrichienne.

L'auteur y présente un document inédit de 1790, conservé aux Archives Nationales de Suceava. Dans les 39 points du document qui devait être affiché dans toutes les églises de Bucovine on mentionnait de très sévères punitions (la mutilation du corps et la décapitation y comprises) pour diverses infractions.

À la fin de la communication, l'auteur publie le texte de ce document, rédigé en roumain avec l'alphabet cyrillique; ce fait même constitue une preuve du fait qu'après 15 ans de domination autrichienne, les Roumains de Bucovine ne connaissaient pas l'allemand.